

श्रीसोमनाथसंस्कृतयुनिवर्सिटी, वेरावलम्

सत्रान्तपरीक्षा - एप्रिल-२०१७

कक्षा - शास्त्रितृतीयवर्षम् (SEM-6)

प्रश्नपत्रम् - ५

गुणाः - ७०

विषयः - सर्वदर्शनम्

कोड - C.C.3.6.11

समयः - ११ तः ०२ पर्यन्तम्

दिनाङ्कः - १५/०४/२०१७

सन्दर्भग्रन्थः - जैमिनीयन्यायमाला (प्रथमाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ)

प्रथमान्विति: (Unit-1)

- प्रश्नः - १ अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कयोश्चिद् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत । ०८
- (१) शास्त्रेऽध्याये तथा पादे न्यायसङ्गतयस्त्रिधा ।
शास्त्रादिविषये ज्ञाते तत्तत्सङ्गतिरूह्यताम् ॥
- (२) स्वाध्यायोऽध्येय इत्यस्य विधानस्य प्रयुक्तिः ।
विचारशास्त्रं नाऽऽरभ्यमारभ्यं वेति संशयः ॥
- (३) प्रत्यक्षादिभिरप्येष गम्यते विधिनैव वा ।
अक्षादीणां प्रमाणत्वान्मेयधर्मावभासिता ॥
- प्रश्नः - २ अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिद् एकस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत ०८
- (१) जैमिनीयन्यायमालायाः मङ्गलाचरणं विलिख्य मीमांसादर्शनस्य परिचयं लिखत
(२) धर्मलक्षणाधिकरणं यथाग्रन्थं लिखत ।
- प्रश्नः - ३ अधिलिखितेषु द्वयोः टिप्पणीं लिखत । ०४
- (१) द्वादशलक्षणी । (३) धर्मलक्षणम् ।
(२) षड्लिङ्गप्रमाणम् । (४) मीमांसा इति पदस्य अर्थः ?
- प्रश्नः - ४ निम्नलिखितेषु केषाञ्चित् पञ्चानाम् अतिलघूत्तरं लिखत ०५
- (१) जैमिनीयन्यायमाला केन लिखिता ? (५) को नाम विधिः ?
(२) सङ्गतिः कतिविधा ? (६) वेदाः पौरुषेयाः उत अपौरुषेयाः ?
(३) अधिकरणे कति अवयवाः भवन्ति ? (७) वस्तुसिद्धिः काभ्यां भवति ?
(४) मीमांसादर्शनस्य प्रथमं सूत्रं किम्?

द्वितीयान्विति: (Unit-2)

- प्रश्नः - ५ अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कयोश्चिद् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत ०८
- (१) अबोधको बोधको वा न तावद्बोधको विधिः ।
शक्तेरलौकिके धर्मे ग्रहणं दुर्घटं यतः ॥
- (२) वेदवाक्यममानं स्यान्मानं वा नाऽस्य मानता ।
पृथक्सङ्गत्यपेक्षायामनपेक्षत्ववर्जनात् ॥
- (३) समाख्याध्यापकत्वेन वाक्यत्वं तु पराहतम् ।
तत्कर्त्रनुपलम्भेन स्यात्ततोऽपौरुषेयता ॥
- प्रश्नः - ६ अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिद् एकस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत ०८
- (१) मीमांसादर्शनानुसारं शब्दनित्यत्वं प्रतिपादयत
(२) वेदानाम् अपौरुषेयत्वं मीमांसामतानुसारं विशदयत ।

- प्रश्न: - ७ अधिलिखितेषु द्वयोः टिप्पणीं लिखत । ०४
- (१) ज्ञानस्य स्वतःप्रामाण्यम् ।
 - (२) वेदपौरुषेयविषये पूर्वपक्षस्य अनुमानम् ।
 - (३) उदात्त-अनुदात्तादिभेदाः ।
 - (४) वाक्यलक्षणम् ।
- प्रश्न: - ८ निम्नलिखितेषु केषाञ्चित् पञ्चानाम् अतिलघूत्तरं लिखत । ०५
- (१) धर्मे प्रत्यक्षप्रमाणम् अस्ति उत नास्ति ?
 - (२) स्फोटवादं के स्वीकुर्वन्ति ?
 - (३) मीमांसादर्शनस्य आचार्यः कः ?
 - (४) "अग्निहोत्रं जुहुयात्....." रिक्तस्थानं पूरयत ।
 - (५) वाक्यं केन बलेन अर्थप्रतिपादकं भवति ?
 - (६) का नाम समाख्या ?
 - (७) प्रथमाध्यायस्य प्रथमपादे कति अधिकरणानि सन्ति ?
- तृतीयान्विति: (Unit-3)**
- प्रश्न: - ९ अधोलिखितेषु प्रश्नेषु कयोश्चिद् द्वयोः प्रश्नयोः उत्तरं लिखत ०८
- (१) विध्यर्थवादौ साकाङ्क्षौ प्राशस्त्यपुरुषार्थयोः ।
तेनैकवाक्यता तस्माद्वादानां धर्ममानता ॥
 - (२) ऊर्जोऽवरुध्या इत्येष विधिवन्निगदो न किम् ।
यूपौदुम्बरतां स्तौति स्तौति वा तद्विधित्सया ॥
 - (३) आप्नोतीति विधित्वस्य वादत्वस्याऽप्यनिर्णयात् ।
न प्रमा चोदनेत्येवन्न वादो ह्येकवाक्यता ॥
- प्रश्न: - १० अधोलिखितयोः प्रश्नयोः कस्यचिद् एकस्य निबन्धात्मकम् उत्तरं लिखत ०८
- (१) यथाग्रन्थम् अर्थवादस्य निरूपणं कुरुत ।
 - (२) विधिवन्निगद्यमानवेदवाक्यस्य यथाग्रन्थं वर्णनं कुरुत
- प्रश्न: - ११ अधिलिखितयोः एकां टिप्पणीं लिखत । ०२
- (१) मन्त्रब्राह्मणयोर्वेदनामधेयम् ।
 - (२) अपूर्वम् ।
- प्रश्न: - १२ निम्नलिखितेषु कयोश्चिद् द्वयोः अतिलघूत्तरं लिखत ०२
- (१) "वायव्यं श्वेतमालभेत भूतिकाम" इति वाक्यं कीदृशम् ?
 - (२) प्रथमाध्यायस्य द्वितीये पादे कति अधिकरणानि सन्ति ?
 - (३) वायुर्वै क्षेपिष्ठा देवता.....भूतिं गमयति" इति वाक्यं कीदृशम् ?
 - (४) मीमांसादर्शने "स्वाध्यायः" इति पदस्य कः अर्थः ?

Answer Key

कक्षा - शास्त्रितृतीयवर्षम् (SEM-6)

प्रश्नपत्रम् - ५

गुणाः - ७०

विषयः - सर्वदर्शनम्

कोड - C.C.3.6.11

समयः - ११ तः ०२ पर्यन्तम्

दिनाङ्कः - १५/०४/२०१७

सन्दर्भग्रन्थः - जैमिनीयन्यायमाला (प्रथमाध्यायस्य प्रथमद्वितीयपादौ)

प्रथमान्वितिः (Unit-1)

- प्रश्नः - ३
१. द्वादशानां लक्षणानां समाहारो द्वादशलक्षणी ।
 २. श्रुति-लिङ्ग-वाक्य-प्रकरण-स्थान-समाख्याभेदात् षट् ।
 ३. चोदनालक्षणोऽर्थो धर्मः ।
 ४. पूजितः विचारः ।
- प्रश्नः - ४
१. माधवाचार्येण ।
 २. त्रिविधा ।
 ३. पञ्च । विषय-सन्देह-सङ्गति-पूर्वपक्ष-सिद्धान्त इति ।
 ४. अथातो धर्मजिज्ञासा ।
 ५. अज्ञातार्थज्ञापको वेदभागः ।
 ६. अपौरुषेयाः ।
 ७. लक्षणप्रमाणाभ्याम् ।

द्वितीयान्वितिः (Unit-2)

- प्रश्नः - ७
१. ज्ञानं स्वतः एव उत्पद्यते ज्ञायते च ।
 २. विमतं वेदवाक्यं पौरुषेयम् वाक्यत्वात्, कालिदासादिवाक्यवत् ।
 ३. ध्वनेः
 ४. आकाङ्क्षा-योग्यता-सन्निधिवशात्स्वार्थप्रतिपादकम् ।
- प्रश्नः - ८
१. नास्ति ।
 २. वैयाकरणाः ।
 ३. जैमिनिराचार्यः ।
 ४. स्वर्गकामः ।
 ५. आकाङ्क्षा-योग्यता-सन्निधिबलेन ।
 ६. वेदशाखा इत्यर्थः ।
 ७. अष्टौ ।

तृतीयान्वितिः (Unit-3)

- प्रश्नः - ११
१. वेदस्य द्वौ भागौ स्तः - मन्त्रभागः ब्राह्मणभागश्च ।
 २. यागेन उत्पद्यमानम् अदृष्टम् ।
- प्रश्नः - १२
१. विधिवाक्यम् ।
 २. चत्वारि ।
 ३. अर्थवादवाक्यम् ।
 ४. स्वीया वेदशाखा ।